

עין משפט
נר מצוה

ב ו א ב ג ד מ י פיי מהל'
שנת הלכה כ סמנ
טושיע' שם טעף ח'
בו ה מיי שם הל' כה טושיע'
שם טעף ג:
בח ו מיי שם הלכה כד
טושיע' שם:

בב ז מיי וסמנ שם טושיע'
שם טעף ג:
ל ח מיי שם הלכה כג סמנ
שם טושיע' שם טעף ה:

לא ט מיי שם הל' יט:
לב ז מיי שם הל' כג סמנ
שם טושיע' שם טעף ו:

מוסף תוספות

א. כמו כל איטורי דשבת.
מוס' ה"ל"ט. ב. דכל פטורי
דשבת פטור אבל אסור הוא,
ובבי שבת גניא. ומנ"ן.
ג. וליכא למימר דלאקורי
מדר' יהודה קאמר. יעטי"ל.
ד. ומסתברא דמיידי כותל
בן ד' אמות גובה כסתם
כותל. יעטי"ל. ה. אבל נועל
ביתו לשומרו ונמצא צבי
שמור בתוכו לית כאן חשש
איטור, שאינו נראה מתוכו
לצוד כלל אלא כמתכוין
לשמור כלי ביתו. מוס'
ה"ל"ט.

רב נסים גאון

רבנ גמליאל אומר לא כל
הביכירין שוין, זה הכלל כל
מחוסר צידה פטור ושאינו
מחוסר צידה חייב. במסכת
יוס טוב פפרק אין צדין (דף כז)
גרסי היכי דמי מחוסר צידה,
אמר רב יוסף אמר רב יהודה
אמר ששואל כגון דאמרי חבא
מצודה ונצודנו. ולא יעלה
הן דעתן שמה שאמרו ש רבן
שמעון בן גמליאל אומר לא
כל הביכירין שוין זה הכלל כל
המחוסר צידה אסור ושאינו
מחוסר צידה מותר, דרחה מה
שאמרו כאן. אלא השני
דברים מעיקר אחד הם והוא
כי מה שנומד בביכיר והוא
עדיין מחוסר צידה פטור מן
החטאת כשהוא שונג כי
מלאכת הצידה לא נגמרה, ואם
בעמרו בתוך שנעלה בו
הצידה ואינו מחוסר צידה חייב
חטאת לפי שעשה מלאכה
נגמרה. ועל זה הדיק
שפירשנו נמצא לא מה שהוא
עומד והוא מחוסר צידה אסור
ליקח ממנו ביום טוב כי לא
נגמרה בו הצידה, ולכן הוא
בשבת פטור לפי שלא עשה
מלאכה שחיי מלאכה צידה
עדיין. ומי שזקח ממנו ביום
טוב עובר על מה שכתב
(במדבר כח) כל מלאכת עבודה
לא תעשו, מפני שאי אשכרי
ליקח מה שיש בתוך האסור
אלא בעשיית צידה ולכן אמרו
אסור. ואם היה אסור ביום
אינו מחוסר צידה, מי שדקף
אחרי ציד עד שהגיעו להורגו
בשבת חייב כי עשה מלאכה.
ומה שהוא עומד בתוכו ביום
טוב כבר נגמרה בו הצידה
ומותר ליטול ולאכול ממנו לפי
שמה שהוא לוקח כבר ניצוד
ונגמרה בו מלאכה ולא עשה
ביום טוב מלאכה עבודה,
ולפיכך אמרו ב"ש ושאינו
מחוסר צידה מותר. ואמרינן
בתוספתא שבת הדצ ויני עלייה
ויוני שובך וציפורים שיקניו
בטפחין או בבידה וכל
שמחוסר צידה חייב, לפי
שעשה מלאכה. האחרון
והתרגומין ויוני הדרסיות וכל
דבר שאין מחוסר צידה פטור,
מפני שלקח ממה שנגמרה בו
הצידה ולא עשה ביום השבת
מלאכה ולפיכך הוא פטור כמו
שפירשנו. במתאר לך עשוי כי
השני דברים שוין, וכי דבר
שחייב עליו בשבת מפני
שנגמרה מלאכתו מותר לקחת
ממנו ביום טוב, ובדבר שפטור
עליו בשבת מפני שלא נגמרה
מלאכתו אינו ליטול ממנו

ביום טוב שהרי מחוסר עשייה והרי עשה עבודה ביום טוב. וכמו כן עוד התוספתא שזה למשנה, ועיקר זה כי צד בשבת לביכיר שאינו מחוסר צידה חייב והצד ממנו פטור. והצד בשבת לביכיר המחוסר צידה פטור והצד ממנו חייב. ודברי המשנה הן אמרין בהצד לביכיר, ודברי התוספתא הן בהצד ממנו ואין בנייתן חלוקה בדין, ושומר דבר זה שביאורו לך.

להן כדרך שהעניין אורב לצדו כדכתיב 'יארוב במסתור גו' ידכח ישוח, (ומצפור) [ומצפה] להן מיכן ומיכן. והכין הצד צבי (פתח) סומא וישן חייב משום דבוי, חגיבין וחדין, והן ממני דבורים, צירעין ויתושין, כל שבמיני ניצוד, הוצין בשבת חייב, וכל שאין במינו ניצוד הוצין בשבת פטור, (הירוד) [קירוד] שהן באות כמו נפילות למקום אחד, ואין בהן כח לילך לכאן ולכאן פטור עליהן כאלעזר בן דהבאי, ואם מפורחת הן לדעתן חייב. צבי שנכנס לבית. עיקר דבר בעשורה אחת, אחד שעשה חייב כי שעשע(א) פטורין, ומיפרש בהמצניע בענין המוציא ככר. אין צידת ארי אלא בהכנסתו לגדודיקי שלו, פירוש לכלוכו. ישב אחד על הפתח כו'. אסיקנא שאם היה צבי רץ כדרכו ונתכונן אדם לנעול בפניו ובענין הצבי פטור.

קו:

ואין נותנין **לפניהם** **מוזנות**. אין לפרש דטעמא משום דדגים מיתוני שפיר במים להכי לא טרחינן דחשיצי כאין מוזנותיהם עליך חדא דלאו מילתא דפסיקא היא לדגים מזויין מוזנות ולא להיה ועוד דבסמוך צעי לאוקמיה הא דקמני אין דגין מהי ועוף ואין נותנין לפניהם מוזנות צדיצר שאינו מקורה וכי בשביל שאינו מקורה מזויין להם מוזנות ורש"י דפירש כיון דאין דגין מוקאין יניהו להכי אין נותנין לפניהם מוזנות ואין טורחין בשבילם אין גראה כלל דהא תנן לקמן בפ' צמרא (דף קנה): נותנים מים לפני אוזנים ומתרגולים ולפני יווי הרדסייאות אע"ג דמוקאין הן בשבת וגראה לר"י כל היכא דהוי כניזוד ועומד מדלאורייתא כגון אוזין ומתרגולין ויווי הרדסייאות ואע"ג דמדרבנן אסור לגודן כדמתן בפרק שמונה שלשים (לקמן דף קו). מהי ועוף שברשותו האדן פטור משמע אבל אסור^א כיון דמדלאורייתא כניזוד ועומד נותנין לפניהם מוזנות וכן מהי ועוף שבצדיצין מקורין דחשיצ טפי מוזנותיהם עליך אבל כאן שמן המורה אין ניזודין לא חשיצ מוזנותיהן עליך והוי כאותן שהן כל שעה צדה כמו יווי שובך ויווי עלייה ואמי שפיר לפי

זה ההיא דריש אין דגין (פ"ה דף כד). דקמני התם צמתימין רשב"ג אומר זה הכלל הממוסר צידה אסור כו' וקאמר בגמרא היכי דמי מחוסר צידה כגון דלאמר הצא מצודה ונצודנו אמר ליה אציי לרצ יוסף והרי אוזנים ומתרגולים דלאמר הצא מצודה ונצודנו ואמר הצד אוזנים ומתרגולים ויווי הרדסייאות פטור והשמתא קשה מאי פריך והא פטור משמע אבל אסור^ב ובצמתימין קמני נמי רשב"ג אומר מחוסר צידה אסור ולמאי דפי' הצא אחי שפיר דרשב"ג קאי ארישא דקמני ואף אסר רשב"ג צמחוסר צידה וקא ליתן מוזנות וא"כ מחוסר צידה דלאורייתא חשיצ ליה ולהכי פריך שפיר:

הלככה **מכילל** **דפליגי**. גאע"ג דר' יהודה פליג מ"מ פריך

אציי שפיר דאי לאפוקי מדרבי יהודה תאם לימא אין הלכה כרבי יהודה דלא אמאי שפיר דלא קצעי היכי כמי מחוסר צידה וקצעי ככר פי' דהיכא דליכא עוקאי ציצר גדול ומסתמא דהיינו מחוסר צידה דרשב"ג

אבל ברש אין דגין (פ"ה דף כד). קשה אמאי קצעי ה"ד מחוסר צידה הואיל וכבר פי' ציצר גדול וציצר קטן לרצנן וגראה לריצ"א משום דהתם קמני צמילתיהו מהי ועוף ועלה קאי רשב"ג וקצעי ה"ד מחוסר צידה צעופות אבל אחיה לא קצעי דזה

אלא צמיה גרידא:

היבא **דנפלי** **טולא** **דבתאים**. היה להם שיעור הכתלים.

זה והוי **יודעין** **שיעורין**: **למה** זה דומה **לנועל** ביתו **לשומרו** ו**נמצא צבי שמור בתוכו**.

ואם תאמר מאי אולמא הך מהך

האורג פרק שלשה עשר שבת

ואצי. ניזוד משהכניסו לציתו ועל צמיו אבל אם הכניסו לגינה או לחצר אין זו צידה: **המחוסר צידה**. שקשה לתופסו שם כדמפרש בגמ': **גבו' ציצרין**. קרפפות מוקפין: **אין דגין מהן צי"ט**. אלמא לאו ניזוד ועומד קא חשיצ ליה ש"מ המכניסו לציצר אין זו צידתו:

ואין נותנין לפניהן מוזנות. כיון דהן מוקא'ה לא מני למטרע עלייהו: **הא רבי יהודה**. ההיא דאין דגין רבי יהודה היא דצמתימין לא חשיצ לה צידה עד שיכניסו לצית: **עופות אעופות קשא**. דהא צין לר' יהודה צין לרצנן כפור למגדל קאמרי: **ציצר מקורה**. הוי ניזוד: **צלפור דרור**. ממני' דקמני כפור לצית לא צלפור דרור עסקינן שדרכה לרור צצית כצדה ונשמטת מזוית לזוית: **השפא דאסיס להי**. לאוקמיניהו למרווייהו כרבנן: **חיה אחיה נמ**. מוקמי כרבנן: **והא ציצר קטן**. ממתין דהכא: **והא**. ממתין דצידה ציצר גדול: **שיחיא**. מרוצה שהוא שומה לאחוז בה: **עוקלי**. פילות להשמט צבן: **ואידך**. כל מי שאינו כן: **מכלל דפליגי**. והא אוקימנא דרבנן נמי ציצר קטן אמרי: **חיה נפקא לך מינא**. כ"ש כיון דלא פליגי עליה הלכתא כוותיה: **ומורסא**. אומר השמועה צומירה צעלמא צלל לורך: **סומא וישן עצידי לרצוי**. לישמט כשמרגישין יד אדם: **אוצנא**. עייפות שאינו יכול לזוז ממקומו ללוד ועומד הוא: **הגזין**. ^א מ"מן מצב טהור הוא ונאלכין: **צמיו ניזוד**. כגון חגבים והגזין: **שאין צמיו ניזוד**. כיצין ויתושין שאין ללוד: **חגבים צשעס הטל**. עיניהם מתעוורות והרי הן ניזודין ועומדין: **מקלחוס**. הרצה צייד שהן מוזמנות ליקח: **ארישא קאי**. דאף צשעת הטל אם מקלחוס וצאות שרי ואי לא אסור: **בתני' ציי שנכנס**. מאליו: **ונעל אחד צפניו**. זו היה צידתו: **נעלו שנים פטורים**. דהוי להו שנים שעשאוה: **לא יכול אחד לנעול**. אורחיה הוא לנעול צשנים והרי לכל אחד מלאכה דכלא איהו לא מתעבדא: **ורבי שמעון פוטרי**. לטעמיה דררשי קראי למיפטר זה אינו יכול זה אינו יכול צפרק המלניע (לעיל כ"ג): **גבו' הצד ארי**. אפילו תופסו אין זו צידתו כשכשועס משחית והולך: **עד שיכניסנו לגורזקי שלו**. צית משמר העשוי לו כמין תיבה: **בתני' השני חייב**. שהוא גד: **הא ^ה למס**. שני זה דומה מאחרי שנלוד ע"י הראשון: **לנועל אח ציסו לשומרו**. ולא לצוד: **ונמלא צבי**. שהוא ניזוד ככר שמור צמיו. וכן זה אע"פ שעמד הראשון אין זה אלא כשומרו לצצי שהיה לו מאתמול: **גמ'**

חייב נעלו שנים פטורין לא יכול אחד לנעול ונעלו שנים חייבין ור"ש פומר: **גבו' א"ר ירמיה בר אבא** אמר שמואל ^אהצד ארי בשבת אינו חייב עד שיכניסנו לגורזקי שלו: **מתני'** ^אישב האחד על הפתח ולא מילאהו ישב השני ומילאהו השני חייב ישב הראשון על הפתח ומילאהו ובא השני וישב

בצידו אף על פי שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני פטור הא למה זה דומה לנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו: **גמ'**

וגראה לריצ"א דס"ד דנא וישצ ציזוד ליסתר משום דמיחוי דלהוסיק שמירה לצצי הוא צא"ה.

מהדרי, חיה אחיה דאקיי לן ואוקימנא חדא לר' יהודה וחדא לרבנן לא צריכינן להכיך, אלא מתנייתין דקתני צדין חיה מן הביכירין בבכיר קטן, וברייתא דתני אין צדין בבכיר גדול. היכי דמי ביכר גדול [היכיך] דמי ביכר קטן. ופירשנו בה ג' [ויפרשין] וכולן קיימין, ואחי הדין פירוקא קרוב לדר' שמעון בן גמליאל דאמר לא כל הביכירין שוין, אלא כל ביכר המחוסר צידה וצדין למיציהו בתר הכין פטור עליו בשבת ואסור לצוד ממנו ביו"ט, וכל ביכר שאינו מחוסר צידה חייב עליו בשבת וצדין ממנו ביו"ט. ולהכתא כו' שמעון בן גמליאל. ומפורש ביי"ט היכי דמי מחוסר צידה, ואסיקנא שבאותו מלכותין ולא בעיין לרדיוי [נ"א: לרבוין]. פי' דבדי [נ"א: רבין] שאורב

הוא חולה מחמת אוכצנא פטור דלא בעי דבויי. חגיבין וחדין, והן ממני דבורים, צירעין ויתושין, וכן כאלעזר בן דהבאי, ואם מפורחת הן לדעתן חייב. צבי שנכנס לבית. עיקר דבר בעשורה אחת, אחד שעשה חייב כי שפירש בהמצניע בענין המוציא ככר. אין צידת ארי אלא בהכנסתו לגדודיקי שלו, פירוש לכלוכו. ישב אחד על הפתח כו'. אסיקנא שאם היה צבי רץ כדרכו ונתכונן אדם לנעול בפניו ובענין הצבי פטור.

^א דכרי רענו תריך ציזור ללאורה דהא מתניתין דא"ר ובהנייהם הטל צייט מיידי ועי"ן קא מתרף הא ציצר מקורה וכו' וי"ט.

מסורת הש"ס

א) (פ"ה כ"ג, ב) [שם כל הענין ע"ש]. ג) (ז"ל אבל דגין מהי ועוף מן הביכירין וכו"א צמשה דפליגא, ד) [ומסתמא דצידה פ"ג], ה) [גרי הענין שהיה כגון צידה אחת ואינו צריך לפוש ציני ציני], ו) (פ"ה כד, א) (ד כנסות כל: [נעלין זו: לקמן קרי. קלו. צידה כד. עירובין יב. פ"ו לז: פסקחים ק. ר"ה לז: לה. יצמות א"ל. קת. נדה נט. סנהדרין לז:], ח) לקמן קרי. עירובין ס: צידה כד. ז"ל, ט) [ומסתמא פ"ג], י) [גרי הענין אולמא פי' עייפות], יא) [לקמן קו: צידה לו:], יב) (לעיל כ"ג, ט) שדך לע"ה, יג) שדך לע"ה, יד) שדך לע"ה,

הגהות הב"ח

א) גמ' ואי לבית ולגינה ולחצר: (ב) שם הא בבכיר ומקורה אף בבכיר: (ג) רש"י ד"ה הטון מן מצב טהור. צ"ב וי"ט מסיק דצמיות דס' משמע דהוא מין שכן טמא שזכ מלאכה קש"ל זו כפסר פרי חדש ס"ר מוס' א' (ד"ה אף שני זה למה דומה: (ה) ד"ה ונמלא וכו' כמובן כך אע"פ:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הטון מין חבב בחור. י"ז צמיות ו צ"ב ומכיל פ"א הלכה כל מהל' מאכלות אסורות:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

רבינו חננאל

אפילו טרודו לגינה או לחצר או לביכר ולכאז שם הרי זו צידה וחייב. ורמין מחנית' אחריו, תנן אבל צידה מן הביכירין כי' כי חיה שריא בבכיר (זח) [כגון צידה ועומדת היא שכליתא] צידה בבכיר [זח] צידתה ושכונתלה מן הביכר אינו חשבו כצידה. ורמיה בירכין של חיה אין צדין מזה ביום טוב, שמעין מינה כי חיה שבכביר לאו כצודה דמיא, ועכשיו הוא צד אותה. דאוקימנא למתניתין כחכמים דאמרי הצד חיה לביכר חייב, ומשום דהי צדין אותה ביום טוב, וברייתא כר' יהודה. אלא עופות אעופות קשא, דמתניתין שריא למיציד עוף מן הביכירין וברייתא אוסרת, וכי תימא כי שריא מחניתין מבכיר מקורה, וברייתא כי אסרה מבכיר שאינו מקורה, והא בי"ט מקורה הוא וכו' יהודה ורבנן מודו כי היראל צצור בתוכו בשבת אינו חייב, דלא דמי לצד, ולוא הוי צד אלא כספן שצוד למגדל. ולא כמי דפטרי על זה בשבת אסיר למיציד מיהה ביו"ט, לכל מאי דמחייב עליה בשבת שרי למיציד מיהה ביו"ט, ובי"ט על צצור למגדל מחייב בשבת ו[ן]לע צצור לבית לא מחייב. וקתני שאי חייב שריא מחניתין עוף מן הביכר ביו"ט, ובשבת פטור עליה. או חייב אפטור בשבת, ובי"ט אוסר. אמר רבה בר [רב] הונא הכא בצפור דרור עסקינן כו'. פי' כי קתני בשבת הצד צפור לבית פטור בצפור דרור ואפי' (מיתבחה) [מיתבחה] נפשה בלא (תבחה) [תשבה] נפשה לא. לפי שאינה מקבלת מרות. אבל צפור אחת דלא גרילה בבית מאלתר שסיסור עליה בית מקורה מקבלת מרות ועצודה דמיא וחייב עליה בשבת. וכיון שחייב עליה בשבת שוי למיציד ביו"ט. השתא דאתית להכי לענין עוף באוקימנא וזו לששנוניה בשבת בבכיר שאינו מקורה והשנוניה ביי"ט בבכיר מקורה ונקטינן

מהדרי, חיה אחיה דאקיי לן ואוקימנא חדא לר' יהודה וחדא לרבנן לא צריכינן להכיך, אלא מתנייתין דקתני צדין חיה מן הביכירין בבכיר קטן, וברייתא דתני אין צדין בבכיר גדול. היכי דמי ביכר גדול [היכיך] דמי ביכר קטן. ופירשנו בה ג' [ויפרשין] וכולן קיימין, ואחי הדין פירוקא קרוב לדר' שמעון בן גמליאל דאמר לא כל הביכירין שוין, אלא כל ביכר המחוסר צידה וצדין למיציהו בתר הכין פטור עליו בשבת ואסור לצוד ממנו ביו"ט, וכל ביכר שאינו מחוסר צידה חייב עליו בשבת וצדין ממנו ביו"ט. ולהכתא כו' שמעון בן גמליאל. ומפורש ביי"ט היכי דמי מחוסר צידה, ואסיקנא שבאותו מלכותין ולא בעיין לרדיוי [נ"א: לרבוין]. פי' דבדי [נ"א: רבין] שאורב הוא חולה מחמת אוכצנא פטור דלא בעי דבויי. חגיבין וחדין, והן ממני דבורים, צירעין ויתושין, וכן כאלעזר בן דהבאי, ואם מפורחת הן לדעתן חייב. צבי שנכנס לבית. עיקר דבר בעשורה אחת, אחד שעשה חייב כי שפירש בהמצניע בענין המוציא ככר. אין צידת ארי אלא בהכנסתו לגדודיקי שלו, פירוש לכלוכו. ישב אחד על הפתח כו'. אסיקנא שאם היה צבי רץ כדרכו ונתכונן אדם לנעול בפניו ובענין הצבי פטור.

^[1] דכרי רענו תריך ציזור ללאורה דהא מתניתין דא"ר ובהנייהם הטל צייט מיידי ועי"ן קא מתרף הא ציצר מקורה וכו' וי"ט